

Міністерство освіти і науки України
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Факультет іноземної філології
Кафедра німецької мови

Дипломна робота магістра

з теми:

**«ЗАСОБИ ФОРМУВАННЯ ТА КОНТРОЛЮ ІНШОМОВНОЇ
КОМПЕТЕНТНОСТІ У ГОВОРІННІ НА УРОКАХ НІМЕЦЬКОЇ МОВИ
У ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ»**

Виконав: здобувач вищої освіти другого
(магістерського) рівня групи Ger1-M21z
спеціальності 014 Середня освіта (Мова і
література (німецька))

за освітньою програмою 014 Середня освіта
(Німецька мова і зарубіжна література)

Василишин Іван Іванович

Керівник: **Калинюк Тетяна Василівна,**
завідувач кафедри німецької мови, доцент
кафедри, кандидат педагогічних наук, доцент

Рецензент: **Барбанюк Олеся Олександрівна,**
завідувач кафедри германських мов і зарубіжної
літератури, доцент кафедри,
кандидат філологічних наук, доцент

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ У ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ.....	7
1.1. Іноземна мова як навчальний предмет у системі шкільної освіти.....	7
1.2. Навчання іноземної мови в українській системі шкільної освіти.....	9
1.3. Підходи до формування іншомовної комунікативної компетентності на уроках іноземної мови.....	14
Висновки до розділу 1.....	23
РОЗДІЛ 2. ЗАСОБИ ФОРМУВАННЯ ТА КОНТРОЛЮ ІНШОМОВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ НА УРОКАХ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ.....	24
2.1. Технології формування та контролю іншомовної комунікативної компетентності.....	24
2.2. Види контролю та оцінювання.....	32
2.3. Засоби контролю та оцінювання на уроках іноземної мови.....	35
2.4. Форми контролю на уроках іноземної мови.....	41
2.5. Об'єкти контролю у навчанні іноземних мов.....	43
Висновки до розділу 2.....	47
РОЗДІЛ 3. ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ТА КОНТРОЛЮ ІНШОМОВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У ГОВОРІННІ НА УРОЦІ НІМЕЦЬКОЇ МОВИ.....	49
3.1. Технології формування іншомовної компетентності у говорінні на уроці німецької мови.....	49
3.2. Стратегії формування іншомовної компетентності у говорінні на уроці німецької мови.....	55
3.3. Контроль говоріння на уроках німецької мови: аналіз анкетних дани.....	57
Висновки до розділу 3.....	65
ВИСНОВКИ.....	67
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	71

ВСТУП

Сьогодні формування іншомовної комунікативної компетентності на уроках іноземної мови у закладах загальної середньої освіти є основною метою навчання іноземної мови, а використання іноземної мови як засобу міжкультурного спілкування – її кінцевим результатом. Така мета зумовлює ставлення до освітнього процесу як до різноаспектної діяльності, що має сприяти формуванню в учнів іншомовної комунікативної компетентності. Її доцільно розглядати як макрооб'єкт, який складається з кількох різновидових мікрооб'єктів (мовної компетентності, мовленнєвої компетентності, соціокультурної компетентності, загальнонавчальної компетентності), які є взаємопов'язаними, доповнюють один одного та чіткіше розкривають зміст навчальної роботи в межах кожного з них.

Актуальність теми дипломної роботи зумовлена потребою здійснити системний аналіз засобів формування та контролю іншомовної компетентності у говорінні на уроках німецької мови, що визначається необхідністю переходу від традиційної до інноваційної, особистісно-орієнтованої моделі навчання іноземних мов, впровадження технологій, що ґрунтуються на нових методологічних засадах, сприяють розвитку творчих та інтелектуальних здібностей учнів і спрямовують вчителя на гуманістичний підхід. Разом з тим, інноваційні методи, що забезпечують реалізацію зазначених нами вимог та завдань, на сьогодні ще недостатньо розроблені в методиці навчання іноземної мови.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемі формування іншомовної комунікативної компетентності присвячено дослідження: Н.М. Бідюк, Л. Биркун, Н.Ф. Бориско, Л.П. Голованчук, М. Кенела, С.В. Козак, С.Ю. Ніколаєвої, В.Г. Редько, С. Савіньона, М. Свейна та ін. Значний внесок у розвиток теорії вправ для навчання іноземних мов зробили О.Б. Бігич, Н. П. Басай, Р. Ю. Мартинова, С.Ю. Ніколаєва, О. Пометун, В.М. Плахотник, В. Сидоренко та багато інших. Активну підтримку в організації навчання

німецької мови наразі надає Goethe Institut, Hueber Verlag, громадська організація Deutschland kennt keine Grenzen. Зусиллями вчених досліджено різноманітні аспекти проблеми: від типології вправ для формування іншомовної компетентності до їх системи як для навчання мовних одиниць (фонетики, лексики, граматики), так і для оволодіння видами мовленнєвої діяльності (аудіюванням, говорінням, читанням, письмом). Особливої активності набули дослідження, які було здійснено в останні десятиліття, коли розпочався цілеспрямований перехід шкільної іншомовної освіти на компетентнісні засади, що відбилося в широкому використанні мовленнєвих ситуацій, рольових ігор, проєктної роботи як творчих видів діяльності та засобів набуття досвіду спілкування в умовах навчального процесу (Редько В.Г., Шаленко О. П., Сотникова С. І., Коваленко О. Я., Коропецька І. Б., Якоб О. М., Самойлюкевич І. В., Добра О. М., Кіур Т. М. та інші).

Об'єктом дослідження є процес формування та контролю іншомовної компетентності у говорінні у закладі загальної середньої освіти.

Предметом дослідження є засоби формування та контролю іншомовної компетентності у говорінні на уроках німецької мови.

Мета дипломної роботи – проаналізувати засоби формування та контролю іншомовної компетентності у говорінні на уроках німецької мови, виробити стратегії їх застосування в освітньому процесі у ЗЗСО.

Мета дослідження передбачає вирішення таких **завдань**:

- розглянути поняття «іншомовна компетентність» та визначити його складові;
- проаналізувати підходи до формування іншомовної компетентності у говорінні у методиці навчання іноземних мов;
- вивчити особливості організації контролю у навчанні іноземної мови;
- дослідити ефективність засобів формування та контролю іншомовної компетентності в говорінні на уроках німецької мови.

Методи дослідження. Для досягнення мети використовувалися загальнотеоретичні наукові методи, такі як: аналіз, синтез та систематизація робіт науковців щодо вивчення проблеми формування та контролю у процесі навчання; узагальнення передового досвіду учителів-практиків; аналіз анкетних даних.

Наукова новизна магістерської роботи зумовлена тим, що у ній здійснена спроба проаналізувати специфіку формування та контролю іншомовної компетентності у говорінні на уроках німецької мови, проведено експериментальне дослідження.

Практичне значення: систематизований теоретичний і практичний матеріал може бути використаний під час лекційних та практичних занять з навчальних дисциплін «Методика навчання німецької мови», «Інформаційні технології в освітньому процесі», «Практика усного та писемного мовлення німецької мови» тощо.

Апробація окремих положень дипломної роботи відбулася на II міжнародній студентській науковій конференції «Формування сучасної науки: методика та практика» (4 листопада 2022 р., м. Вінниця).

Публікації: Результати дослідження висвітлено у тезах доповідей: Васишин І. І. Шляхи формування іншомовної компетентності у говорінні на уроках німецької мови (система вправ) : *Формування сучасної науки: методика та практика*: матеріали II Міжнародної студентської наукової конференції, м. Вінниця, 4 листопада, 2022 рік / ГО «Молодіжна наукова ліга». Вінниця: ГО «Європейська наукова платформа», 2022. С. 326-328.

Структура роботи. Дипломна робота складається зі вступу, трьох розділів з висновками, загальних висновків і списку використаних джерел.

Вступ обґрунтовує актуальність, поставлену мету і завдання дослідження, визначає предмет і об'єкт цієї роботи, її практичну цінність.

У першому розділі «Теоретичні аспекти навчання іноземної мови у закладах загальної середньої освіти» розкривається поняття іноземної мови як навчального предмету у системі шкільної освіти, аналізується навчання

іноземної мови в українській системі шкільної освіти та формування міжкультурної та іншомовної комунікативної компетентності в сучасній методичній науці.

Другий розділ «Засоби формування та контролю іншомовної компетентності на уроках іноземної мови» містить інформацію щодо підходів формування та контролю іншомовної компетентності, видів, форм контролю та оцінювання на уроках іноземної мови.

У третьому розділі «Особливості формування та контролю іншомовної компетентності у говорінні» розкрито новітні підходи, засоби навчання мовного та мовленнєвого матеріалу на уроці німецької мови, а також проаналізовано контроль говоріння на уроках німецької мови.

Висновки підводять підсумок проведеного дослідження, його ефективність, аналізують розкриття поставлених завдань та мети дослідження.

У списку використаної літератури подаються джерела, на основі яких воно було здійснене.

ВИСНОВКИ

У дипломній роботі проаналізовано засоби формування та контролю іншомовної компетентності у говорінні на уроках німецької мови, вироблено стратегії їх застосування в освітньому процесі у ЗЗСО.

1. Розглянуто поняття «іншомовна компетентність», яке розуміється «як сукупність здібностей, знань, умінь, навичок, ставлень, цінностей, ініціатив та комунікативного досвіду особистості, необхідних для розуміння чужих та продукування власних програм мовленнєвої поведінки, адекватних цілям, сферам, ситуаціям спілкування у роботі як та визначити його складові» (Н. Бідюк). У науково-педагогічній літературі не існує єдиного підходу і щодо визначення структури іншомовної комунікативної компетентності. У загальному вигляді структуру іншомовної комунікативної компетентності можна подати у сукупності таких компонентів: мовна, мовленнєва, соціокультурна, навчально-стратегічна. Їх комплексний та системний розвиток на уроці іноземної мови сприятиме досягненню високого рівня іншомовної комунікативної компетентності.

2. Проаналізовано підходи до формування іншомовної компетентності у говорінні у методиці навчання іноземних мов., серед яких виділяють комунікативний, компетентнісний, діяльнісний, особистісно орієнтований, диференційований.

3. Вивчено особливості організації контролю у навчанні іноземної мови. Інтенсивність роботи учнів і тривалість збереження в пам'яті засвоєного матеріалу багато в чому залежать від частоти і регулярності контролю. Диференційованість контролю передбачає його відповідність таким вимогам: форма контролю повинна відповідати тому аспекту мови або виду мовленнєвої діяльності, що перевіряється. Так, оцінка рівня володіння говорінням перевіряється диференційовано для діалогічного і монологічного мовлення. Для діалогічного мовлення об'єктами контролю є вміння зрозуміти співрозмовника і визначити його комунікативний намір, також

адекватно реагувати на репліку співрозмовника, вміння ініціювати діалог тощо. Для монологічного мовлення об'єктом контролю є вміння побудувати зв'язний текст різної комунікативної спрямованості (опис, повідомлення, розповідь, оповідь, міркування).

Форму контролю слід вибирати залежно від етапу навчання, виду компетентності та індивідуально-психологічних особливостей учнів. Ця вимога відображає наявність неоднакового рівня розвитку і пізнавальних можливостей учнів, що диктує необхідність диференційованого підходу як до навчання, так і до контролю.

Систематичність контролю реалізується в таких його видах: а) діагностувальний контроль, який проводиться перед початком вивчення іноземної мови; б) поточний контроль, який здійснюється під час вивчення конкретної теми для визначення рівня сформованості окремої навички або вміння, якості засвоєння певної порції навчального матеріалу; в) тематичний (рубіжний) контроль, який проводиться після закінчення роботи над темою, тематичним циклом; г) семестровий – в кінці семестру; д) річний – в кінці навчального року; ж) підсумковий контроль (підсумкова державна атестація), який реалізується після завершення відповідного ступеня навчання іноземної мови. Кожний з видів контролю виконує усі функції, властиві контролю, але залежно від його виду та чи інша функція має особливе значення і є домінуючою.

Об'єктами контролю в межах мовленнєвих компетентностей (в аудіюванні, у читанні, в говорінні, у письмі, у перекладі/медіації) і лінгвосоціокультурної компетентності є відповідні вміння і навички, знання, здатність і готовність до оволодіння іншомовною компетентністю (переважно комунікативні здібності). Контроль рівня сформованості іншомовної комунікативної компетентності охоплює насамперед перевірку мовних, мовленнєвих, соціокультурних та навчально-стратегічних умінь та навичок. Складові соціокультурної компетентності перевіряються загалом

опосередковано, у процесі перевірки розуміння текстів для читання й аудіювання.

4. Досліджено ефективність засобів формування та контролю іншомовної компетентності в говорінні на уроках німецької мови. Для успішного формування іншомовної компетентності в говорінні на уроці німецької мови, методисти пропонують застосовувати різні технології, серед яких виділяють: підготовчі вправи, вправи на побудову, вправи на структурування, імітаційні вправи та комунікативні вправи і завдання. Їх послідовне та системне використання сприятиме підвищенню рівня іншомовної комунікативної компетентності у цілому.

Найбільш популярними наразі є проекти, «мозковий шторм», ділова та рольова гра, кейс-метод. Доцільними є також драматично-педагогічні методи, які допомагають будувати урок на принципах активності та взаємодії, що сприяє різносторонньому розвитку особистості учня, формуванню навичок комунікації, взаємодії, співпраці в команді, вчить моделювати різні комунікативні ситуації, обирати стратегії спілкування, імпровізувати. Як приклад драматично-педагогічних методів проаналізовано пантоміму, дзеркальну пантоміму, театральну оповідь.

Розглянуто зміст таких технологій як «*малюнок-диктант*» «*Mind-map*».

Детально проаналізовано модель Літлвуда «5 кроків до «реальної» комунікації», в основі якої містяться різні типи комунікативних вправ: 1 – некомунікативна вправа, 2 – передкомунікативна вправа, 3 – умовно-комунікативна вправа, 4 – структуроване завдання, 5 – «реально-комунікативне» завдання. Єдиним критерієм визначення того, до якого ступеня (1-5) слід віднести ту чи іншу вправу, є її комунікативний потенціал.

При плануванні комунікативно спрямованого уроку значну роль відіграють комунікаційні та компенсаційні стратегії. Вони полегшують процес говоріння, допомагають структурувати висловлювання та підтримують саморефлексію.

Для визначення важливості та рівня сформованості іншомовної компетентності у говорінні нами було проведено експериментальне дослідження із використанням методу анкетування. Участь в опитуванні взяли 32 учні десятих класів ЗЗСО. Для проведення експерименту розроблено план, який складався із трьох етапів. Для проведення анкетування нами було розроблено дві анкети у форматі GoogleForms, які містять питання, щодо самооцінки учнями рівня володіння німецькою мовою (говоріння) та важливості цього аспекту для їх активної комунікації.

Результати засвідчили, що учні зацікавлені у вивченні німецької мови, а говоріння як одна із важливих комунікативних компетентностей є для них у пріоритеті. Для більшості з них виконання проєктів є цікавою та продуктивною формою роботи, що, безперечно, сприятиме якості формування навичок говоріння. У подальшій розробці уроків учителю потрібно використовувати різні вправи та завдання для семантизації, тренування а закріплення слів. При цьому, доцільним є робота у групах або парах.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Арванітопуло Е.Г. Навчальні проекти з іноземної мови для учнів старшої школи : іноземні мови. 2007. №1. С. 14-18.
2. Бідюк Н. М. Комунікативна компетентність майбутнього вчителя філолога: зміст та структура : *Інформаційно-комунікаційні технології в сучасній освіті: досвід, проблеми, перспективи*: Зб. наук. пр. III Міжнар.наук.-практ. конф. (12 – 14 лист. 2012р.). Львів, 2012. С. 158-160.
3. Бігич О. Б. Особистісно-діяльнісний розвиток молодшого школяра на уроці іноземної мови: *монографія*. К.: Вид. центр КНЛУ, 2010. 138 с.
4. Буранова А. В. Застосування онлайн-інструментів на уроках німецької мови у процесі формування країнознавчої компетентності : *Теорія і технологія іншомовної освіти*: матеріали IV (VIII) Міжнар. наук.-практ. конф., 30 жовтня 2020 р.. Режим доступу: URL: <http://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/32762> (дата звернення: 17.04.2022).
5. Гончаренко С.У. Український педагогічний словник. К. : Либідь, 1997. 376 с.
6. Державний стандарт базової і повної загальної середньої освіти. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1392-2011-%D0%BF#Text>
7. Задунайська Ю. Формування іншомовної комунікативної компетентності у вищих навчальних закладах педагогічного профілю. Режим доступу: <https://pedagogy.lnu.edu.ua/wp>
8. Завініченко Н. Б. Особливості розвитку комунікативної компетентності майбутнього практичного психолога системи освіти : дис. ... канд. психол. наук: спец. 19.00.07. Інститут психології ім. Г. С. Костюка АПН України. К., 2003. 2016 с.
9. Іванишина В. П., Шевченко Ю. В. Використання проектів у навчанні майбутніх юристів іноземної мови за професійним спрямуванням : *Science and Education a New Dimension*. Issue 19. 2014. С. 52-55.

10. Калініна Л. В. Лінгвокультурний аспект формування комунікативної компетенції учнів початкової школи. Перспективи раннього навчання іноземних мов в Україні та за кордоном: *монографія*. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2012. С. 47-60.
11. Кузнєцов В.І. Сучасні технології оцінювання знань студентів при вивченні іноземної мови за професійним спрямуванням. Гуманітарна освіта у технічних вищих закладах: зб. наук. пр., 2009 р. Вип.17. С.179-185
12. Малік О.І. Переваги і недоліки комп'ютерних тестів в процесі вивчення іноземної мови. Наукові записки: зб. наук. пр. Київ, 2008. Вип.75. С.138-142.
13. Мартинова Р. Ю. Цілісна загальнодидактична модель змісту навчання іноземних мов: *монографія*. К.: Вища шк., 2004. 454 с.
14. Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика : підручник для студ. класичних, педагогічних і лінгвістичних університетів / Бігич О. Б., Бориско Н. Ф., Борецька Г. Е. та ін. К. : Ленвіт, 2013. 590 с.
15. Мусейчук С.М. Тестування як основна форма контролю при навчанні іноземних мов : *Лінгвометодичні концепції викладання іноземних мов у неумовних вищих навчальних закладах України*: зб. наук. пр. Київ, 2003. 583 с.
16. Ніколаєва С. Ю. Цілі навчання іноземних мов в аспекті компетентнісного підходу : *Іноземні мови*. 2010. № 2. С. 11-17.
17. Паращенко Л. І., Леонський В. Д., Леонська Г. І. Тестові технології у навчальному закладі : *метод. посіб.* Київ : ТОВ «Майстерня книги», 2006. 217 с.
18. Плахотник В. М. Система вправ як основна частина підручника : *Проблеми сучасного підручника*: зб. наукових праць. К.: Педагогічна думка, 2003. С. 41–45.
19. Редько В. Г. Засоби формування іншомовної комунікативної компетентності учнів початкової школи: результати емпіричних досліджень. Режим доступу:
https://lib.iitta.gov.ua/711263/1/Redko_Zasib_Communicative_Competence.pdf

20. Свірепчук І.А. Засоби формування іншомовної комунікативної компетентності. Режим доступу:
<http://kamts1.kpi.ua/sites/default/files/files/svirepchuk-zasoby.pdf>
21. Сура Н А. Іншомовна професійна компетентність: головні принципи та компоненти процесу навчання професійно-орієнтованого спілкування. *Вісник Луганськ. держ. пед. ун-ту ім. Т. Г. Шевченка*. 2003. № 4 (60). С. 190-192.
22. Ухань П.С. Контроль знань, вмінь і навичок учнів на уроках інформатики : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02. Київ, 2001. 16 с.
23. Федоренко Ю. П. Формування у старшокласників комунікативної компетенції в процесі вивчення іноземної мови : автореф. дис. ... канд. пед. наук : спец. 13.00.04. "Теорія і методика професійної освіти". Луцьк, 2005. 23 с.
24. Aufgaben, Übungen, Interaktion. Hermann Funk, Christina Kuhn. Goethe Institut, München. 2014. S.184.
25. Baliuk N., Buda F., Rösler D., Würffel N.: Einführung Sprechen. In: DAAD (Hrsg.), Dhoch3-Studienmodule Deutsch als Fremdsprache. Режим доступу: moodle.daad.de. URL:
https://www.ucg.ac.me/skladiste/blog_4856/objava_36636/fajlovi/Sprechen_Einfuhrungstext_Template.pdf
26. Bimmel P., Rampillon U., Meese H. Lernerautonomie und Lernstrategien. [Nachdr., Dr. 6]. Berlin: Langenscheidt (Fernstudienprojekt zur Fort- und Weiterbildung im Bereich Germanistik und Deutsch als Fremdsprache Teilbereich Deutsch als Fremdsprache, Fernstudieneinheit. 2008. S. 23.
27. Birnbaum Th. Die Rolle von kooperativem Lernen und Dramapädagogik in Bezug auf das fremdsprachliche Handeln – Aktionsforschung zum DaF-Theaterprojekt. In: Scenario Journal 7. Jg., H. 1. 2013. S. 40–59.
28. Blötz U. Grundzüge einer Planspiele - Didaktik. Planspiele in der beruflichen Bildung. Abriss zur Auswahl. Konzeptionierung und Anwendung von Planspielen. Bielefeld. 2001. 68 S.

29. Canal M. From Communicative Competence to Communicative Language Pedagogy. Richards J. and Schmidt R., (eds.) Language and Communication. London: Longman, 1983. P. 2-27.
30. Common European framework of reference for languages: Learning, teaching, assessment. Cambridge : Cambridge University Press, 2001. 260 p.
31. DaF für Kinder. Angelika Lundquist-Mod, BeateWidlok, Goethe-Institut. München. 2015. S 152.
32. Die Soft Skills. Staufenbiel.de Wirtschaftswissenschaftler. Sommersemester 2009. Band 1, 30. Auflage. S. 59-69.
33. Dusemund-Brackhahn C. Sprechen im DaZ-Unterricht. In: Kaufmann, Susan/ Zehnder, Erich/ Vanderheiden, Elisabeth/ Frank, Winfried (Hrsg.): Fortbildung für Kursleitende Deutsch als Zweitsprache. 1. Aufl. Ismaning: Hueber, 2008. S. 142-179.
34. Haftner M., Kuhfuß A. Ich habe gar nicht gemerkt, dass ich Deutsch spreche – Wie die theatrale Erfahrung des Improvisationstheaters freies und authentisches Sprechen erlebbar macht und die kommunikative Kompetenz fördert. In: Bernstein, Nils/ Lerchner, Charlotte (Hg.): Ästhetisches Lernen im DaF-/DaZ-Unterricht. 2014. S. 159.
35. Harmer J. The Practice of English Language Teaching. England: Pearson Education Limited, 2007. 448 p.
36. Hart D. Authentic assessment. Melno Park, California. 1994. 120 p.
37. Hughes A. Testing for language teachers. Cambridge: Cambridge University Press, 2000. 172 p.
38. Hymes D., Prideand J., Holmes J. On Communicative Competence. NewYork : Harmondsworth : Penguin, 1972. P. 269-293.
39. Fried-Booth D. L. Project Work. Resource book for teachers. Oxford: Oxford University Press, 1996. 89 p.
40. Funk H., Kuhn Chr. Aufgaben, Übungen, Interaktion. Klett-Langenscheidt. München. 2014. S.184.

41. Grundschulblog: Was spricht für das szenische Spiel im Unterricht. Gemeinsam Unterricht gestalten. URL: <https://grundschul-blog.de/szenische-didaktik>.
42. Janikova. 2011, 88f. Zitiert in Edrova 2015, 40f. URL: https://www.ucg.ac.me/skladiste/blog_4856/objava_36636/fajlovi/Sprechen_Einfuhrungstext_Template.pdf.
43. Key Competencies for Successful Life and Well – Functioning Society; Edited by Dominique S. Rychen and Laura H. Salganik. Gottingen: Hogrefe and Huber Publishers, 2003. 219 p.
44. Kirsch, Dieter. Szenisches Lernen. Theaterarbeit im DaF-Unterricht. Ismaning: Hueber Verlag. 2013. S. 67.
45. Lehrkompetenz und Unterrichtsgestaltung. Michael Schart, Michael Legutke. Klett-Langenscheidt, München. 2012. S. 198.
46. Littlewood W. Kommunikative and Task-based Language Teaching. In: East Asian classrooms. Language teaching. Heft 40. S. 243–249. In: Lehrkompetenz und Unterrichtsgestaltung. Langenscheidt. München 2012, S. 198.
47. Riedmüller A: Magazin Sprache – Goethe-Institut – Theaterspiel im Fremdsprachenunterricht. 2007. URL: www.goethe.de/magazinsprache.
48. Sambanis M. Verstehensbasierte Ansätze im frühen Fremdsprachenunterricht – Weg oder Irrweg? Landau: Verlag Empirische Pädagogik. In: Beiträge zur Fremdsprachenvermittlung 43/2005. S. 157.
49. Sambanis M. Sprechen im Anfangsunterricht oder ist Schweigen Gold? In: Materialien für die Lehrerfortbildung in Nordrheinwestfalen. Modul 5: Sprachliches Handeln-Sprechen. Detmold 2008. S. 114.
50. Schatz H. Fertigkeit Sprechen. Fernstudieneinheit 20. München: Langenscheidt. 2006. S. 87.